

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput II. Explicatio sexti & noni præcepti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

filium aut filiam super me, non est me dignus. Nec Augustinus excipit casum gravis tentationis, ne gravissima quidem illius, quæ futura est Antichristi tempore, imò de casu etiam illo expressè loquitur ibidem. 4°. in lib. de continentia c. 3. producto Apostoli testimonio, non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ad obediendum desideriis ejus... Non enim estis sub lege, sed sub gratia. Id ergo (inquit) nunc agitur, quædam est mortalitas hac vita nostra sub gratia, ne... concupiscentia peccati... regnet in nostro mortali corpore. Tunc autem regnare ostenditur, si desideris ejus obediatur. Tunc proinde sub gratia non sumus, quia secundum carnem vivimus. Ut autem præmiserat ex Apostolo, si secundum carnem vixeritis, moriemini. Et cap. 14. cum commemorasset Apostoli verba, mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam... propter quæ venit ira Dei in filios infidelitatis. Salubriter (inquit) terruit, ne putarent fideles, propter solam fidem suam, etiam in his malis viverent, se posse salvari... Deponite (inquit) Apostolus) & vos illa mala, propter quæ venit ira Dei in filios infidelitatis, nec vobis eorum impunitatem propter fidei meritum promittatis... Quisquis quasi securus ab hac eorum depositione cessaverit, illico in arcem mentis profuerit, eamque inde ipsa deponit, atque in suam redigent servitutem, turpius deformis que, captivam. Tunc regnabit peccatum in hominis mortali corpore ad obediendum desideriis ejus: tunc sua membra exhibebit arma iniquitatis peccato, & erunt novissima hominis illius pejora prioribus. 5°. serm. 154. de verb. Apost. cap. 5. Qui enimque carnalibus concupiscentiis cedit, atque consentis, qui eas vel bonas putas ad explendam libidinis saturitatem, vel certè sic jam vias malas, ut tamen cedendo consentias, & quò ducunt sequaris, & ea quæ mala suggerunt, perperes, totus carnalis es. Tu, quisquis talis est, totus (tam scilicet mente, quam carne) carnalis es. Totus proinde secundum carnem vivis; adeoque in gratia non es: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. 6°. dum Bourdaillius à mortali excusat opera carnis quasi invitè facta metu grandis mali imminenti, vel ex grandi æstu libidinis, per hoc ipsum significat opera multa, Decalogi præceptis diametraliter adverta; imò ferè omnia, non esse nisi venialia: quandoquidem omnia, vel ferè omnia commissionis peccata, juxta Augustinum, vel ex tali timore fiant, vel ex inflammata cupiditate. Nam in exposit. Psal. 79. ad illa verba, *moensa igni, & suffusa*, &c. sic loquitur: *Succensa igitur sunt, quæ facit malè ardens cupiditas; & effusa sunt, quæ facit malè jacens timiditas: hinc enim peccata omnia, aut capiendò, aut timendò.* Nec tamen admittit Augustinus hinc à mortali omnia, vel ferè omnia excusari. Imò ex timore peccantem dicit occidere animam suam, dum timer eum qui non potest nisi corpus occidere. Peccan-

tem verò ex ardenti cupiditate dicit perdere animam suam, terretque Evangelico fulmine isto: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur; anima verò sua detrimendum patiatur.* 7°. nec in loco quem Bourdaillius allegat, nec in ullo alio textu S. Augustini vel verbum invenitur, quo maximus ille post S. Paulum Mortalis Christiana Magister vel leviter infinet gratiam & charitatem habitualem in eo vel momento esse posse in quo actu dominatur cupiditas, quæ creaturæ Creator postponatur. Et meritò: nam, ut sapienter Clerus Gallicanus post Apostolum observat, *quæ participatio justitiæ cum iniquitate... aut quæ conventio Christi ad Belial?*

Tandem opinio illa Bourdailliana nimiam habet affinitatem cum hæresi Elecfairarum, idè ab Ecclesia damnatorum, quòd dicerent, eos qui ad vitandam mortem cum repugnantiâ fidem abnegabant, non mereri damnationem. Sicut & cum hæresi Calvinitarum aientium, gratiam habitualem non deperdi à fidelibus, adulteria, homicidia, &c. committentibus. Quam hæresim Doctor Arnaldus profusè contrivit in aureo Libro, cui titulus: *Remvement de la Morale par les Calvinistes.* Et in alio quem inscripsit: *Le Calvinisme convaincu de nouveauté*; & conterendo Bourdaillum errare demonstravit.

Concludo proinde cum Augustino, charitatis habitum non manere in eo qui contra charitatem graviter obligantem vel momento agit, creaturæ Creatorem in amore postponendo. Si enim maneret, Creatorem creaturæ in amore non obstante quacumque tentatione præferret. *Ipse est enim habitus, quo aliquis agitur cum oportet,* inquit Augustinus de bono conjugali c. 21. In tentatione verò in qua agitur vel de Deo creaturæ in amore præferendo, vel de creatura præferenda Deo, si charitas in corde hominis habitualiter dominetur, opus est ut agat, seque manifestet; virtutes quippe in opere manifestantur, prout ibidem dicit. Si ergo se in opere tunc non manifestet, signum est ipsam in corde hominis habitualiter tunc non dominari, sed potius cupiditatem ipsi diametraliter advertantem. Concludo etiam cum Tertulliano, quòd opera Decalogi diametraliter adversa non admittet omnino qui natus ex Deo fuerit, non futurus Dei filius, si admisserit. Hac enim uno actu perimunt, ait Augustinus serm. 29. de verb. Apost.

CAPUT II.

Explicatio sexti & noni præcepti.

Uo ista præcepta conjungimus, *Non mo- 8*
debeberis, Non concupisces uxorem proximi
tui: quia quod uno prohibetur explicite, alterò
implicite prohibetur, & contra, nisi quòd non
no præcepto, ex plurium Doctorum senten-
tia, non solum prohibeatur concupiscentia a-
lienæ uxoris ex affectu venereo, sed & ex
alio affectu, v. g. avaritiæ, quia dives est, quia
indu-

- industria utilis ad mercatam, &c. sicut decimo præcepto prohibetur similis concupiscentia domus, agri, ancilla proximi.
- 9 Et quemadmodum quinto præcepto, *Non occides*, non solum prohibetur opus externum homicidii, sed & alii actus, tam interni, quam externi, eò ducentes, vel hominem excitantes; sic etiam sexto præcepto, *Non mœchaberis*, non solum prohibetur opus externum adulterii, sed & omnes actus etiam interni, sive ad adulterium, sive ad alium quemcumque illicitum concubitum, & omnem illicitum membrorum genitalium usum ducentes, vel excitantes, prout Christus apertè declarat Math. 5. *Audistis, quia dictum est antiquis, Non mœchaberis: ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam mœchatus est in corde suo.* Nec refert quòd concupiscentia mulieris prohibetur nono præcepto, quia idem duobus præceptis inhiberi nihil vetat. Videi possunt Augustinus l. 2. q. 72. in Exod. S. Thomas 1. 2. q. 100. a. 5. ad 5. Catechismus Rom. in explic. 9. & 10. præcepti.
- 10 Enimverò, cum dicitur, *Non mœchaberis*, toti homini dicitur, qui eum corpore constet & animo, non solum prohibetur ne corpore, sed & ne animo mœchetur. Potrò nomine *mœchia*, omnis illicitus concubitus, atque illorum membrorum non legitimus usus, prohibitus debet intelligi, ait Augustinus loco relato, omnis proinde actus & species luxuriæ, sive sit adulterium, sive fornicatio, sive stuprum, &c.

CAPUT III.

Morosa delectatio de rebus obscænis est mortale peccatum contra hoc præceptum.

- 11 **M**orosam delectationem intellige, quæ plenè deliberata est. Non enim morosa dicitur à mora temporis, sed à mora rationis & voluntatis, ex eo scilicet quòd ratio deliberans circa eam immoratur, nec repellit, sed tenet, & voluit libenter, quæ statim ut atigerunt animum, respui debuerunt, ait S. Thomas 1. 2. q. 74. a. 6. ad 3. Morosa proinde delectatio non est de cogitatione sola, sed de re obscæna cogitata, v. g. de fornicatione, adulterio, &c.
- 12 Ante probationem assertionis, observandum 1°. Judæos aliquos tam errasse errasse, ut putarint, præcepto *Non mœchaberis* solum prohiberi actus externos luxuriæ, non internos. Iste namque est error, quem Christus refutavit Math. 5. cum dixit: *Audistis, quia dictum est antiquis, Non mœchaberis: ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam mœchatus est in corde suo.* Et ratione etiam refutatur, quia omnis actuum externorum malitia formaliter provenit ab internis, uti to. 1. demonstravimus. Meritò ergo Christus docet, posse aliquem in corde suo, & coram Deo, reum esse fornicationis, adulterii, &c. licet nihil

Tom. 11.

tale exterius commisisset.

Nec hoc potest invincibiliter ignorari, præsertim à Christianis, qui scire tenentur Decalogum, ita ut mirum sit Sanchezio l. 1. in Decal. c. 16. n. 16. & 17. probari potuisse improbabilem hanc propositionem: *Si rusticus à viro, existimato docto & pio, audivisset, fornicationem & furum externa esse peccata, at licere fornicandi & furandi desiderium, quibusdam Neotericis doctis videtur hanc ignorantiam minimè excusare.... At quamvis hoc probabile sit, probabilius tamen credo, illum actum internum excusari omninò à malitia, ratione illius ignorantia invincibilis.* O Deus! qualis aberratio in homine quem Bibliotheca Scriptorum Societ. ad eò extollit! Ergone Scriptoris illius à suis ad eò magnificati autoritas inducere potest opinionem probabilem, ignorantiamque inculpabilem, contra evidens naturæ lumen, & contra manifestissimam in contrarium Salvatoris declarationem?

Observandum 2°. diversis modis peccati interno luxuriæ peccato. Primus est, dum homo in corde absolute atque efficaciter resolvit committere opus aliquod luxuriosum, v. g. fornicationem, mollitiem, &c. Et hoc, omnium confessione, peccatum est, ejus speciei ac gravitatis, cujus est opus ipsum externum, efficaciter & absolute volitum. Id enim apertè significant laudata Christi verba.

Secundus modus est, dum homo, seu voluntas ipsius, absolute quidem non resolvit committere opus illud externum, nec in illud absolute consentit, affectus tamen ipsius non minus inordinatus est respectu Dei: eò quòd opus illud non respuat secundum se, ut est offensa Dei; imò illud amet, absoluteque committere vellet, si aliud non obstaret, nisi offensa Dei, sed illud hic & nunc absolute non vult, quia timet infamiam, vel parentum offensam, vel aliquid aliud distinctum ab offensa Dei.

Tertius est, dum ne quidem haberet ejusmodi voluntas conditionata, habetur tamen consensus expressus in delectationem, ortam ex cogitatione rerum obscænarum, seu ex rebus ipsius obscænis cogitatis, quarum cogitationes non solum non repelluntur, sed libenter habentur, in menteque retinentur, ut ex iis delectatio percipiatur. Tres illi modi contingere non solent animabus timoratis.

Quartus modus, ipsis aliquando contingens, est dum expressè non admittitur obscæna cogitatio, seu delectatio inde resultans, admittitur tamen interpretativè, seu aliquo modo implicite, quatenus negligitur repulsa illius, quæ negligentia quanto est major, tanto culpabilior. Ad dijudicandum verò (quomodò ab homine dijudicari potest) an & quæ in eo culpa intervenerit, nonnulla attendenda sunt. 1°. an obscænas passus cogitationes, ad eas reflexerit, & quamdiù? Nam si brevissimo tempore, v. g. mediù *Ave Maria*, absque reflexione eas passus sit, rejeceritque statim atque reflexit, signum est non consen-